

Problematiky dětí z odlišného socio-kulturního prostředí

Mgr. Ondřej Bouša

Cizinec?

- žáky, jejichž rodiče mají jiné občanství než české (rodiče jsou tedy občany jiného státu než České republiky).
- Jedná se jak o děti, které do našeho státu právě přicestovaly nebo zde již delší dobu pobývají, tak o děti cizinců, které se v naší zemi narodily.

Cizinci

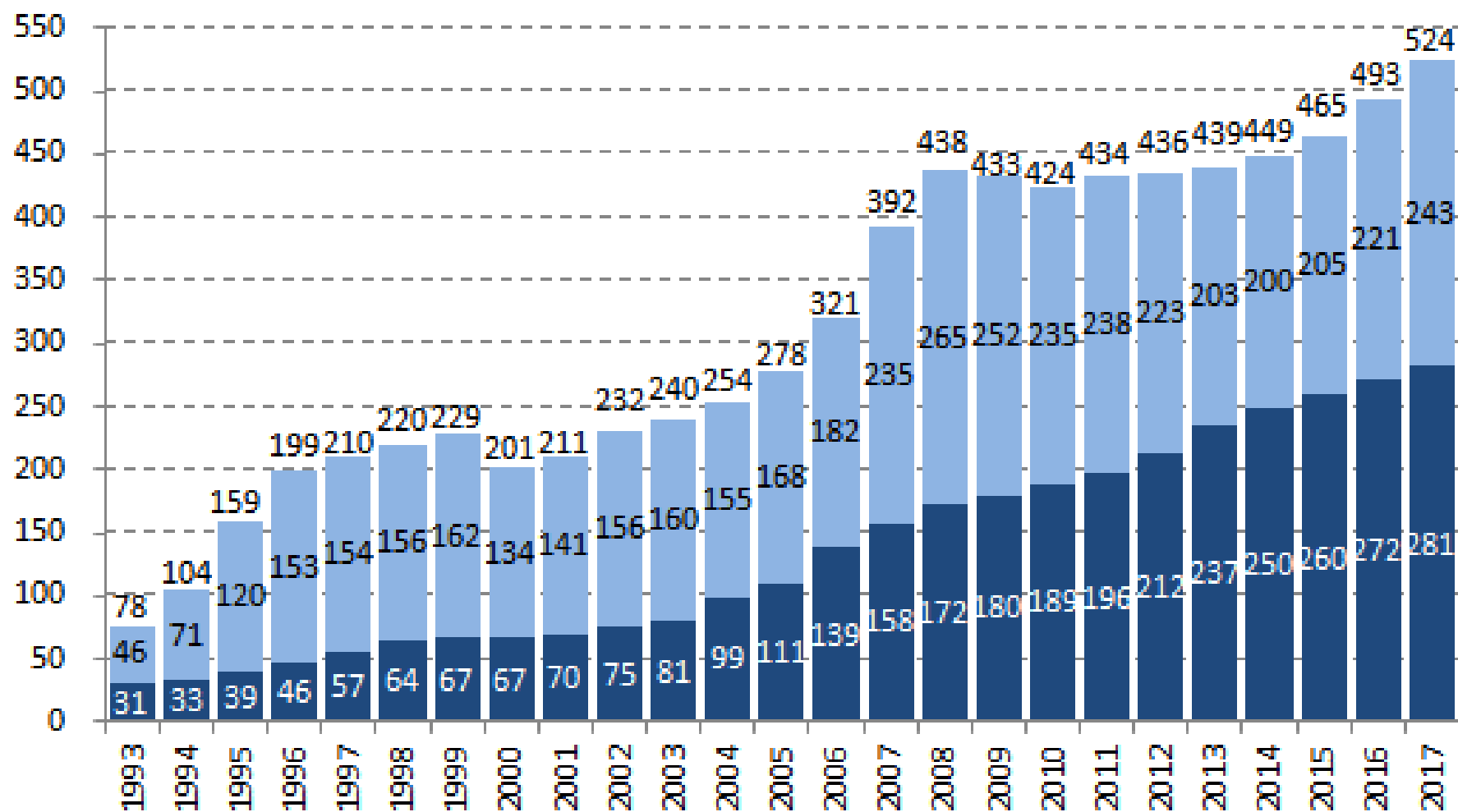
- Tvoří asi 4,5 procenta obyvatel České republiky.
- Nad čtyři procenta se podíl dostal v roce 2008, od té doby se příliš neměnil.
- Evropský průměr dosahuje asi 6,7 procenta.
- V Lucembursku téměř každý druhý obyvatel
- Polsko či Rumunsko je podíl asi 0,5 procenta.

VÝVOJ POČTU CIZINCŮ V ČR PODLE TYPU POBYTU

TREND IN THE NUMBER OF FOREIGNERS IN THE CR BY TYPE OF RESIDENCE

1993 - 2017 (31. 12.)

Tisíce / Thousands

■ TRVALÉ POBYTY
PERMANENT RESIDENCE

■ DLOUHODOBÉ POBYTY NAD 90 DNŮ
LONG-TERM RESIDENCE OVER 90 DAYS

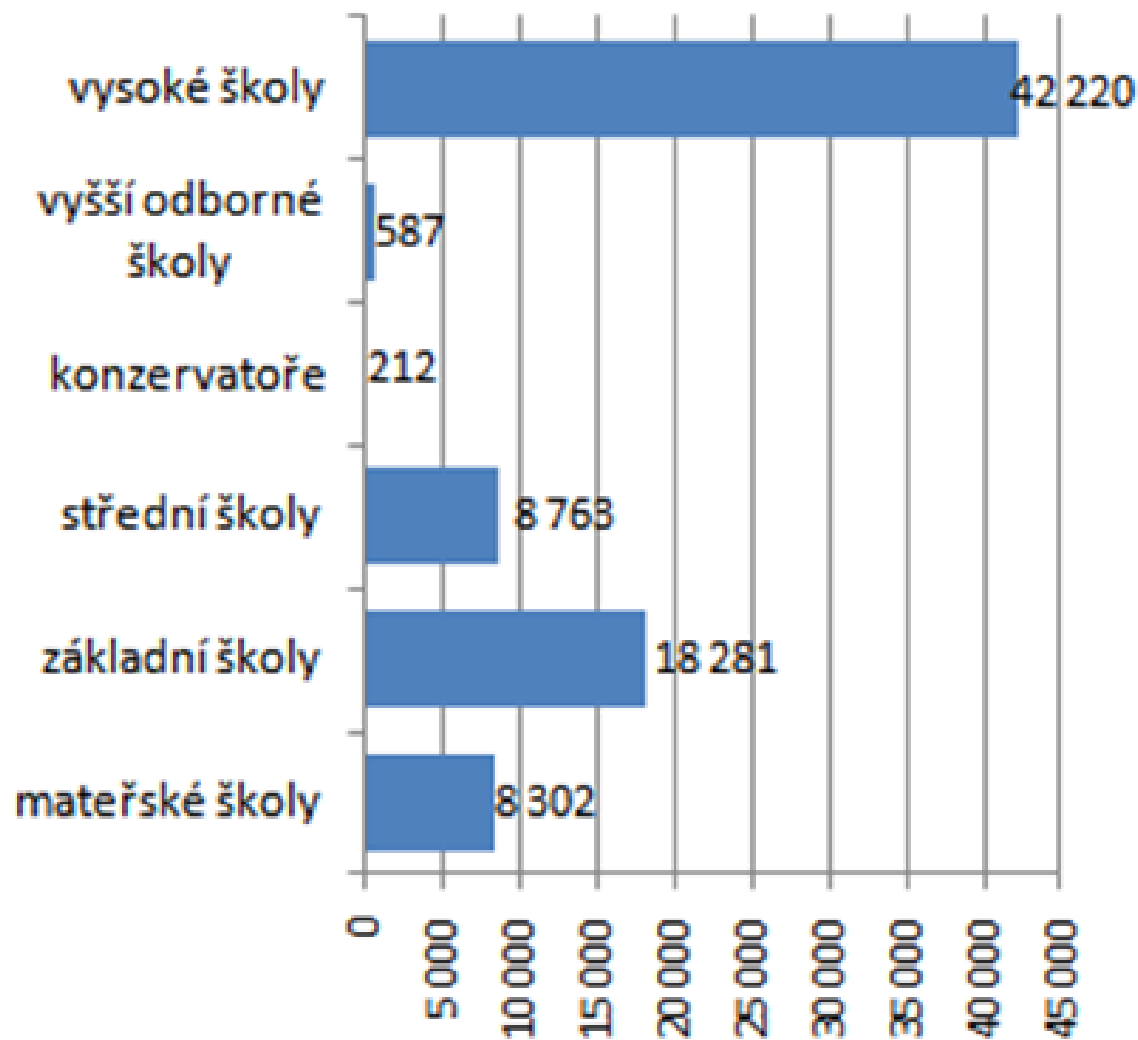
Kdo je cizinec?

1. cizinci, kterým bylo uděleno povolení k trvalému pobytu na území ČR,
2. cizinci, kteří na území ČR pobývají přechodně, a to
 - a) kterým byla udělena krátkodobá víza k pobytu do 90 dnů,
 - b) kterým byla udělena dlouhodobá víza k pobytu nad 90 dnů,
 - c) bez víza,
3. cizinci, kterým byl na území České republiky udělen azyl - azylanti,
4. cizinci, kteří jsou účastníky řízení o udělení azylu,
5. cizinci s vízem za účelem strpění pobytu,
6. cizinci s vízem za účelem dočasné ochrany.
 - Všichni mají nárok na bezplatné vzdělávání na základních a rovněž ve středních školách.
 - V praxi – **děti s odlišným mateřským jazykem**

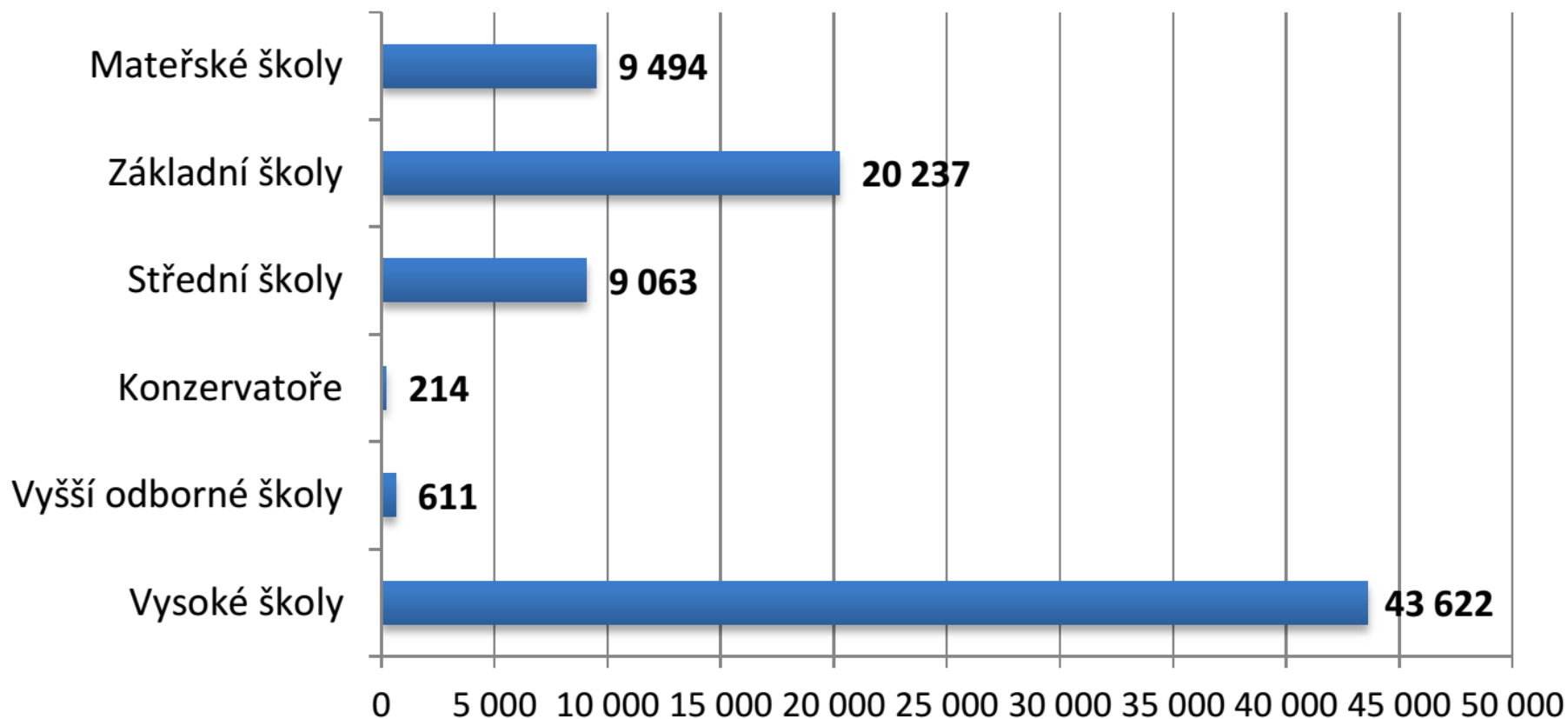
Počty dětí/žáků/studentů s cizí státní příslušností na jednotlivých stupních škol

- Školní rok 2016/2017: 83 241
 - Z toho 52% na VŠ (cca 43 tisíc)
 - 24% na ZŠ (cca 20 tisíc)
 - 11% na MŠ
 - 11% na ZŠ
 - > 1% VOŠ, konzervatoře

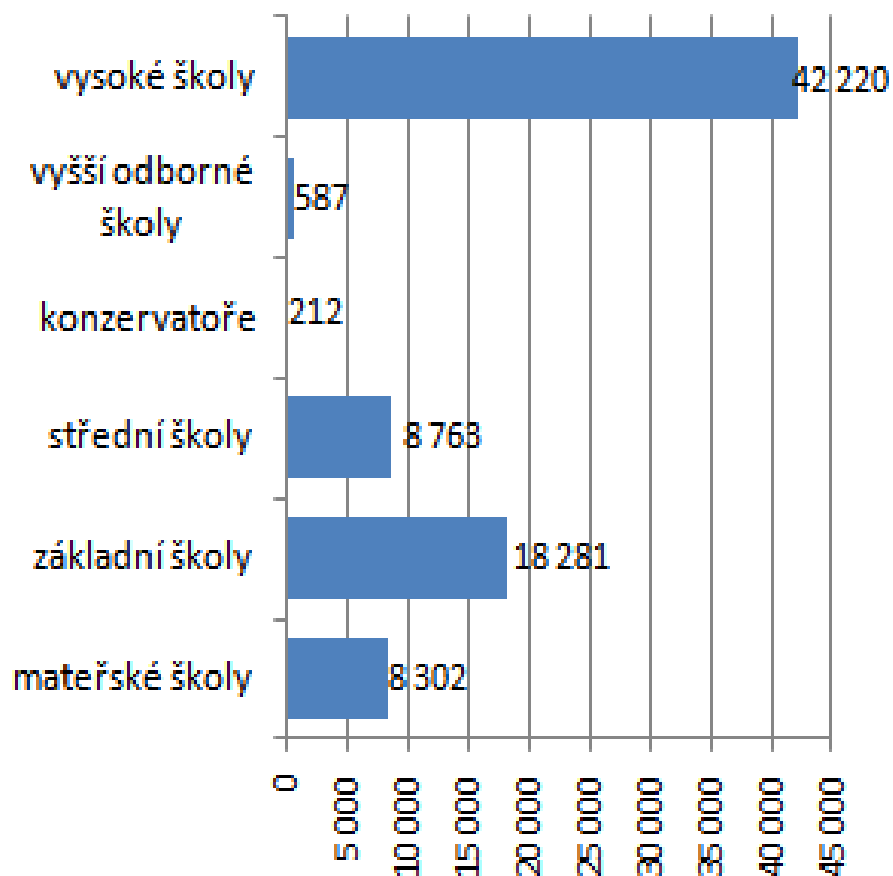
**POČTY ZAHRANIČNÍCH STUDENTŮ
NA RŮZNÝCH TYPECH ŠKOL 2015/16**
*NUMBER OF FOREIGN STUDENTS BY
TYPE OF SCHOOL*

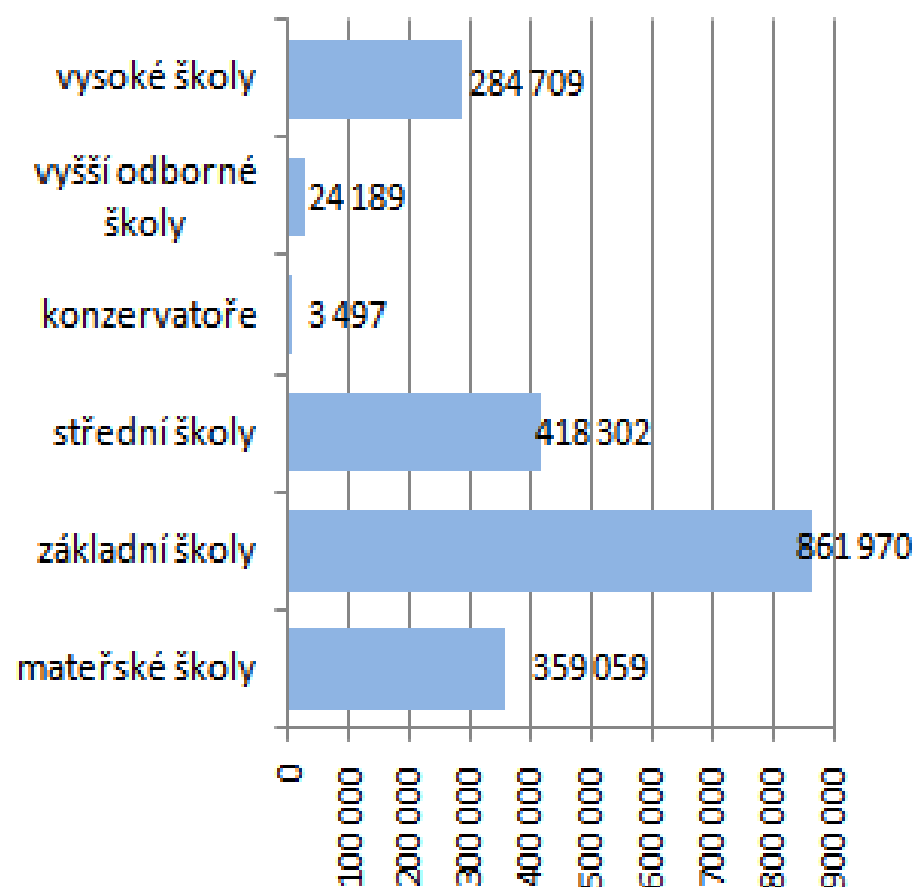
Počty zahraničních studentů na různých typech škol 2016/2017

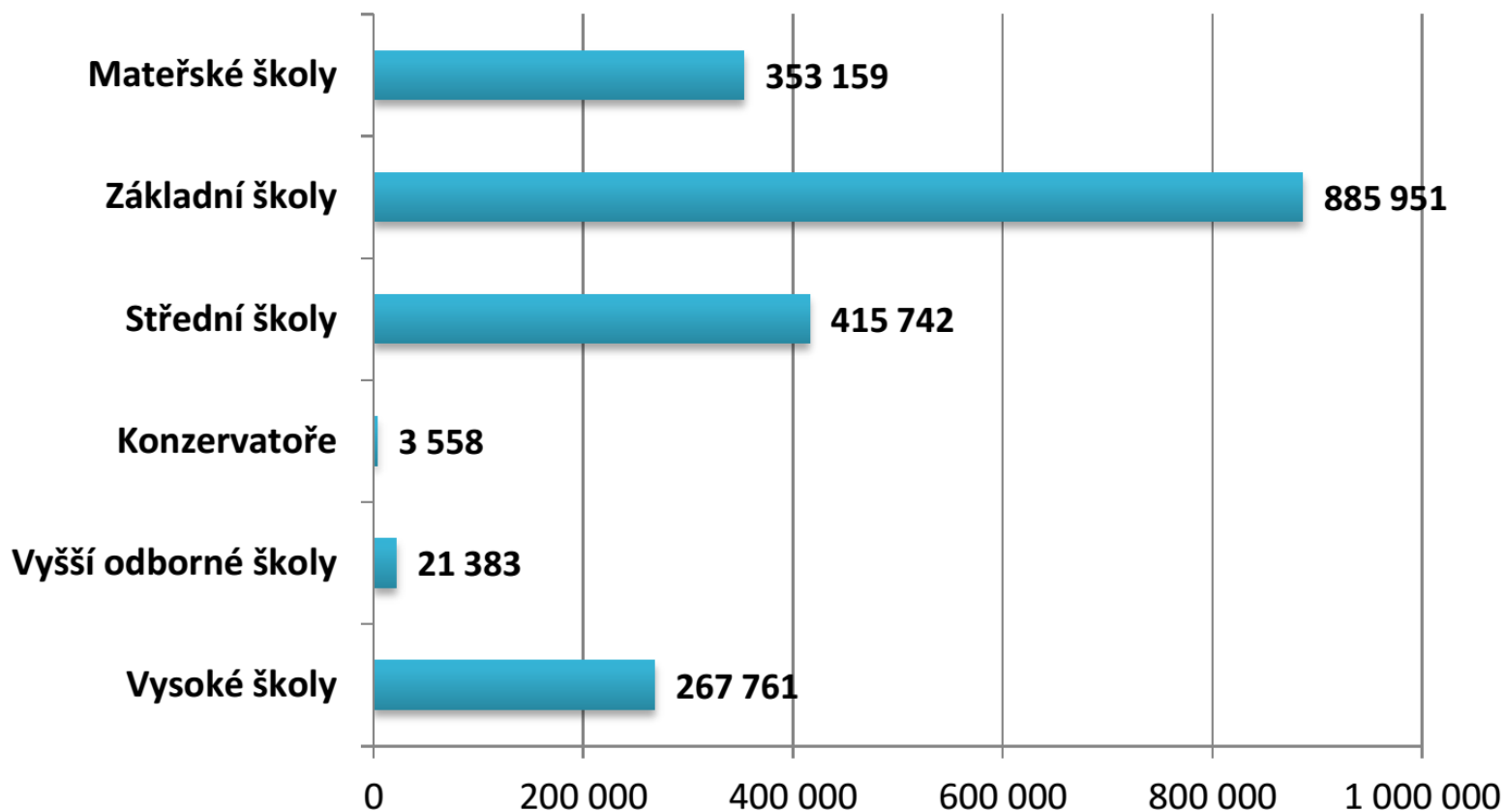
**POČTY ZAHRANIČNÍCH STUDENTŮ
NA RŮZNÝCH TYPECH ŠKOL 2015/16**
*NUMBER OF FOREIGN STUDENTS BY
TYPE OF SCHOOL*

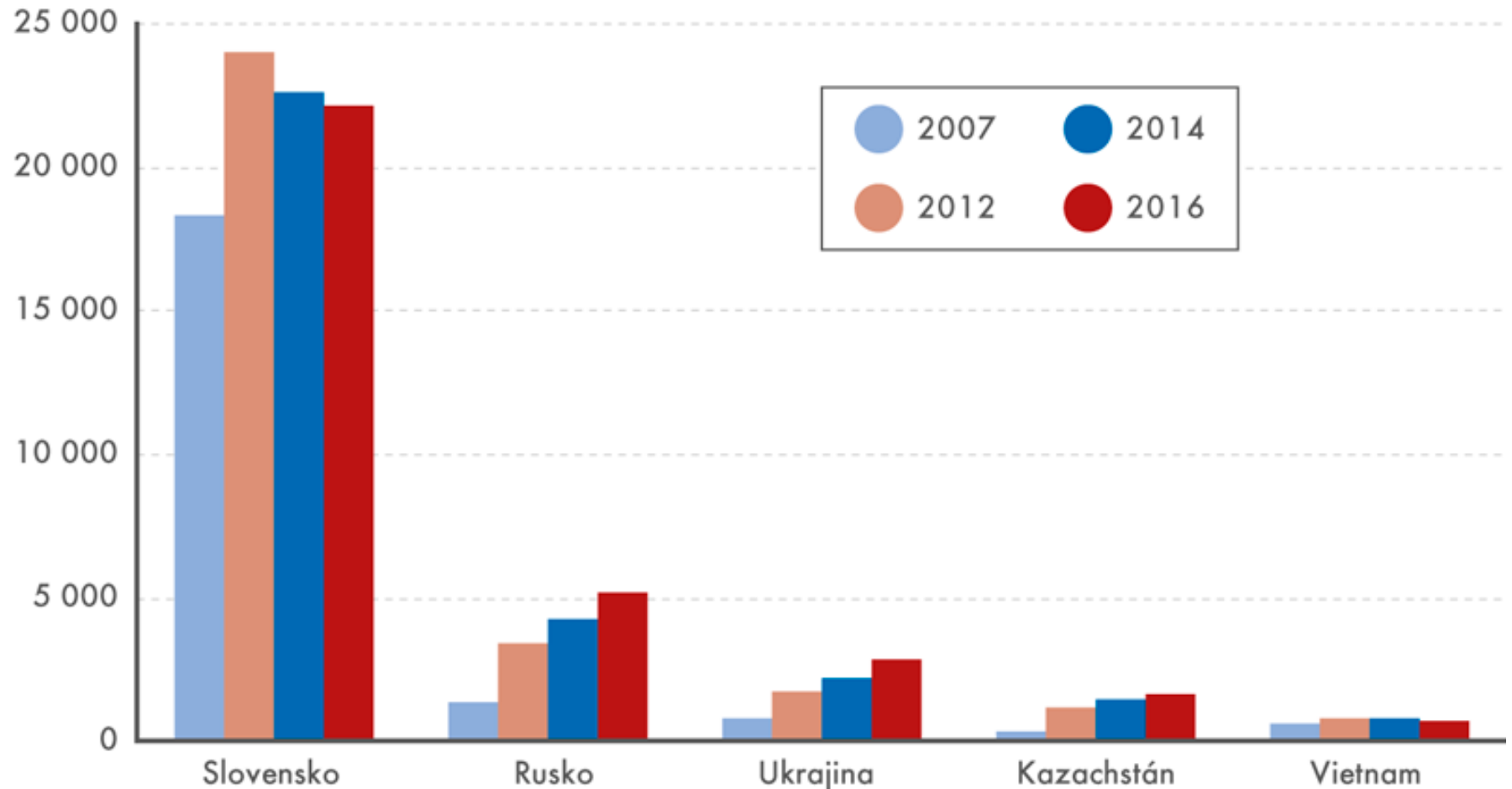
**POČTY ČESKÝCH STUDENTŮ NA RŮZNÝCH
TYPECH ŠKOL 2015/16**
*NUMBER OF CZECH STUDENTS BY
TYPE OF SCHOOL*

Počty českých studentů na různých typech škol 2016/2017

Cizinci studenti vysokých škol podle vybraných státních občanství

Příklad z praxe: ZŠ Staňkova, Brno

- Ve školním roce 2017/2018 navštěvuje školu **186 žáků-cizinců z 28 zemí**, z nichž je 132 dívek.
- Z těchto žáků je 10 žáků azylantů a 82 žáků s trvalým pobytem na území České republiky.
- Nejvíce žáků pochází z Ukrajiny (80), Indie (12), Ruska (12), Brazílie (8), Egypta (8), Maďarska (8), Rumunska (8), Vietnamu (7), Sýrie (6), Afghánistánu (5), Jihoafrické republiky (4), Itálie (3), Mongolska (3), Bulharska (2), Číny (2), Francie (2), Libye (2), Nigérie (2), Srbska (2), USA (2), Arménie (1), Izraele (1), Kazachstánu (1), Kolumbie (1), Lotyšska (1), Nepálu (1), Slovenska (1) a Španělska (1).

Vzdělávání cizinců

- Legislativně upraven v 561/2004 Sb. Školský zákon, § 20 a vyhláška 27/2016 Sb.
- Zároveň se na ně vztahuje § 16 – Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
- Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, **kulturnímu prostředí** nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.
- nárok na bezplatné služby v rámci školních poradenských zařízení

Školní opatření podporující integraci žáků cizinců

- Podpůrná opatření druhého stupně se poskytují "....žákovi s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka,, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka"
- Nabídka odpoledních kurzů češtiny,
- školní klub pro žáky cizince,
- práce asistentů pedagoga, speciálního pedagoga,
- speciální pomůcky (slovníky, učebnice, audio, video),
- další vzdělávání pedagogických pracovníků – jazykové nebo interkulturní,
- Žákovské patronáty

Čtyři propojené okruhy problémů

- Jazykový handicap
- Komunikaci s rodiči
- Nesouvislá školní docházku
- Nedostatek metodické opory pro školy
(Hájková & Strnadová, 2010)

Autentický rozhovor s ředitelkou ZŠ

- *Protože když si vezmete, že klasická třída u nás vypadá, že je 25 dětí, z toho je 5 cizinců – různých národností, na různý jazykový úroveň, minimálně 7 dětí s vývojovými poruchami učení, dyslektiků, dysortografiků, 1 mimořádně nadaný nebo co se alespoň tak dnes diagnostikuje, a zbytek 12 dětí takových těch normálních, průměrných, ale od dvojek do čtyřek.*
- *Učitelka má 45 minut a každému se individuálně věnovat a teď mi řekněte jak?...*

Podpůrná opatření

- Nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.

Podpůrná opatření (5 stupňů)

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Vyhláška 27/2016 Sb.

- Podpůrná opatření druhého stupně se poskytují "...žákovi s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka,, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka"

Podpora ve vzdělávání z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek

- podpora rozvoje školních dovedností na počátku vzdělávání žáka, posílení přípravy na školní práci.
- v rámci nejvyššího počtu povinných vyučovacích hodin posílení výuky českého jazyka nebo výuky českého jazyka jako jazyka cizího
 - a) v předškolním vzdělávání: 4x15 minut výuky českého jazyka jako jazyka cizího/týden, nejvýše však 80 h,b)
 - v základním vzdělávání: 3 vyučovací hodiny (h)/týden, nejvýše však 120 h,c)
 - ve středním vzdělávání: 3h/týden, nejvýše však 120 h.

Nárok na:

- Rok studia rozdělen na dva roky
- Maturitní ročník rozdělen na dva roky
- nárok na hodiny výuky ČJ jako cizího jazyka navíc
- ! Musí se to vejít do celkového počtu disponibilních hodin (často není prostor)
- ! Škola musí vyčerpat veškeré pedagogické přístupy, které má k dispozici. Pro zařazení do II. Stupně je nezbytné vyšetření – až 5 měsíců de facto bez reálné podpory

Otázky

- kdo by měl ČJ jako cizí jazyk učit?
 - Pedagogové na školách na toto nejsou školení (čeština jako cizí jazyk), úvazky mají plné, kde toho učitele vzít?
- kdo by měl posuzovat míru znalosti českého jazyka (jestli potřebuje hodinu, dvě či ty tři týdně)? A jak?

Metodická doporučení

1. **Navázat spolupráci s rodiči**
2. **Správně zařadit žáka do vyučovacího procesu** (do ročníku), faktory: věku žáka-cizince, jeho dosavadního vzdělávání a znalosti českého jazyka. Event. zařazení žáka-cizince do *přípravných tříd*.
3. Běžnou **výuku** v multikulturní třídě je pak třeba **organizovat speciálním způsobem**, který v sobě spojuje metody běžně užívané v plně organizované škole s metodami uplatňovanými ve výuce s dětmi s poruchami učení či ve škole málotřídní.
4. **Nekumulovat v jedné třídě** (pokud se nejedná o třídu pro jazykovou přípravu, vyrovnávací či přípravnou) **vyšší počet cizinců**. Jako maximální počet se jeví 3–4 v jedné třídě

5. **Integrovat cizince do kolektivu třídy a školy, zabránit jejich společenské izolaci.**
6. **Vybízet žáky-cizince ke kooperaci s českými žáky.**
7. **Seznámit se se základními sociokulturními a zkušenostními rozdíly *Sociokulturní kompetence pro pracovníky škol a školských zařízení* na <http://sociocultur.ujep.cz/>).**
8. **Připravit třídu na přijetí cizince, vhodně seznámit žáky s kulturními a sociálními odlišnostmi prostředí, z něhož nový žák přichází; přenést v tomto směru část iniciativy na žáka.**

- 9. Podporovat toleranci ze strany žáků a učitelů** ke specifickým rysům a jevům, které souvisejí s náročností situace, v níž se cizinec v důsledku malé nebo žádné znalosti českého jazyka a zdejších poměrů a zvyklostí nachází.
- 10. Dát žáku-cizinci příležitost k pozitivní prezentaci**, např. kulturními hodnotami svého etnika (písně, tanec, zvyky, další specifika apod.), dát mu prostor pro rozvoj jeho tvořivosti a nadání.
- 11. Prohloubit si znalosti typologie jazyků** a získat základní informace o mateřském jazyce cizinců a těchto znalostí využívat při jejich výuce (dostupné např. v e-learningovém kurzu *Specifika výuky češtiny pro žáky-cizince* na www.rvp.cz).

12. V ideálním případě by měl učitel **zvládnout minimální základ školní komunikace** se žákem, i když nezná jeho mateřský jazyk.
13. **Pracovat s názornými pomůckami**, zejména obrazovými, které jsou k dispozici pro výuku cizím jazykům (např. angličtině, němčině), dále s obrazovými encyklopediemi, fotografiemi, vlastními zvukovými nahrávkami, časopisy pro děti a mládež atd. Využívat ve výuce mj. pomůcek, které jsou k dispozici pro výuku handicapovaných žáků, pro dyslektiky, dysgrafiky apod., a zkušeností speciálních pedagogů, logopedů apod.
14. **Přístupovat k výuce českému jazyku jako k výuce cizímu jazyku** (z pozice cizince) a využívat dostupných učebnic, cvičebnic a dalších materiálů pro výuku žáků-cizinců češtině www.inkluzivniskola.cz, www.rvp.cz nebo www.meta-os.cz).

- 15. Vhodně motivovat žáky-cizince při výuce českého jazyka, chválit je za sebemenší pokrok. Zároveň je nezbytné, aby učitelé kladli na žáky-cizince, kteří již plně komunikují v češtině, stejné požadavky, jaké kladou na jejich české spolužáky.**
- 16. Navázat spolupráci se školními poradenskými pracovišti (ŠPP), pedagogicko-psychologickými poradnami (PPP) a nestátními neziskovými organizacemi (NNO).**

Služby v *ŠPP* zajišťuje školní psycholog nebo školní speciální pedagog, výchovný poradce (kariérový poradce), školní metodik prevence a asistent speciálního pedagoga. Tyto služby koordinuje školní psycholog nebo speciální pedagog, který se společně s ostatními odbornými pracovníky, s třídními učiteli a vedením škol podílí na zkvalitňování sociálního klimatu ve školách, posiluje průběžnou a dlouhodobou péči o neprospívající děti, řeší problémy spojené se školní docházkou apod.

Klasifikace

- Při klasifikaci žáků-cizinců postupuje škola v souladu se Zákonem č. 561/2004 Sb., § 20 a dle metodického pokynu MŠMT ČR č. j. 21 836/2000-11.
- Při jejich hodnocení z předmětu Český jazyk a literatura by se mělo přihlídnout k dosažené úrovni znalosti českého jazyka.
- Závažné nedostatky v osvojených vědomostech z tohoto předmětu se považují za objektivní příčinu, pro kterou nemusejí být žáci-cizinci v průběhu prvního roku docházky ve škole v České republice z tohoto předmětu klasifikováni.
- Aby však mohli postoupit do vyššího ročníku, musejí být na konci školního roku klasifikováni i z předmětu Český jazyk a literatura, stejně jako žáci českého původu. Doporučujeme hodnotit je slovním vyjádřením.
- Žák slovenské národnosti má právo při výuce používat slovenštinu s výjimkou vyučovacího předmětu Český jazyk a literatura.

Národního ústav pro vzdělávání (NÚV):

- DĚTI/ŽÁCI–CIZINCI A DĚTI/ŽÁCI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM <http://www.nuv.cz/t/ciz>
 - [legislativa](#)
 - [podpůrná opatření](#)
 - [příklady dobré praxe – zkušenosti škol](#)
 - [metodická doporučení](#)
 - [organizace zabývající se problematikou cizinců](#)
 - [letáky a formuláře \(jazykové mutace\)](#)
 - [odkazy](#)
 - [otázky a odpovědi](#)
 - [doporučené učebnice ČJ pro cizince](#)
 - [články na Metodickém portálu RVP.CZ](#)

Krajská centra podpory při krajských pracovištích (Národní pedagogický institut ČR, dříve NIDV)

- <https://cizinci.npi.cz/>
- **pomoc s překlady a tlumočením**
- konzultace pro jednotlivé školy telefonicky, osobně, písemně, včetně konzultace přímo ve škole;
- sdílení příkladů dobré inspirativní praxe; krajsští koordinátoři pomáhají školám navázat spolupráci škol a školských zařízení
- s odborníky a partnery veřejné správy i neziskového sektoru;
- vzdělávací programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků k oblasti dětí a žáků cizinců;
- diskusní setkání v jednotlivých krajích s odborníky na problematiku vzdělávání dětí a žáků cizinců;
- podpůrné metodické a informační materiály pro pedagogické pracovníky k oblasti dětí a žáků cizinců;
- webový portál pro pedagogickou veřejnost cizinci.nidv.cz, který je průběžně doplňován informacemi, odbornými materiály a články
- ze všech oblastí vzdělávání dětí a žáků–cizinců. Jsou zde k dispozici i metodické materiály pro další vzdělávání pedagogických pracovníků;
- „E-poradenství“ - internetový formulář, jehož prostřednictvím mohou školy pokládat své dotazy a žádat potřebné informace;
- akreditovaný vzdělávací e-learningový program na podporu pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky-cizince, v němž
- účastníci získají základní a současně ucelené vědomosti o problematice tohoto typu vzdělávání.

Krajská centra podpory

Krajské pracoviště	Krajský koordinátor	E-mailová adresa	Telefon
Brno	Mgr. Šárka Dostalová	sarka.dostalova@npi.cz	Tel: +420 543 541 247, GSM: +420 775 571 604
České Budějovice	Bc. Eva Vintrová	eva.vintrova@npi.cz	Tel: +420 387 699 029, GSM: +420 770 146 257
Hradec Králové	Mgr. Hana Černá	hana.cerna@npi.cz	Tel.: +420 495 514 803, GSM: +420 775 576 312
Jihlava	Mgr. Jana Rösslerová	jana.rosslerova@npi.cz	GSM: +420 775 571 626
Karlovy Vary	Mgr. Dana Chmelová	dana.chmelova@npi.cz	Tel.: +420 353 226 219, GSM: +420 775 755 035
Liberec	Mgr. Hana Lipenská	hana.lipenska@npi.cz	Tel.: +420 482 360 511, GSM: +420 777 496 056
Olomouc	Mgr. Irena Balaban Cakirpaloglu, Ph.D.	irena.cakirpaloglu@npi.cz	GSM: +420 778 880 449
Ostrava	Mgr. Dagmar Půdová	dagmar.pudova@npi.cz	Tel.: +420 596 120 454, GSM: +420 778 882 903
Pardubice	Mgr. Marie Effenberková	marie.effenberkova@npi.cz	Tel.: +420 466 046 145, GSM: +420 775 571 618
Plzeň	Mgr. Miroslava Sklenářová	miroslava.sklenarova@npi.cz	Tel: +420 377 473 608, GSM: +420 775 571 656
Praha a Střední Čechy	Michal Kryl	michal.kryl@npi.cz	Tel.: +420 222 122 310 GSM: +420 775 869 773
Ústí nad Labem	Bc. Bohdana Flanderková	bohdana.flanderkova@npi.cz	Tel.: +420 475 205 417, GSM: +420 731 503 733
Zlín	Mgr. Zdeněk Duša	zdenek.dusa@npi.cz	Tel.: +420 577 221 950, GSM: +420 775 571 632

Nové formy podpory pro žáky-cizince po jejich nástupu do základního vzdělávání v ČR (2018/2019)

- **adaptační koordinátor**, pro žáky-cizince, kteří poprvé nastoupí do základního vzdělávání v ČR a kteří mají jazykovou či kulturní bariéru
- **překladačské a tlumočnické služby** – k dispozici žáků–cizinců a jeho rodičům pro komunikaci se školou a pro vypracování překladu dokumentů, které žák předkládá škole

Imigrantský paradox

- nedávní přistěhovalci často překonávají přistěhovalce, kteří v zemi žijí již delší dobu, a dokonce také „nepřistěhovalce“ v řadě zdravotních, vzdělávacích a dalších charakteristikách, a to i přes četné překážky, jimž čelí úspěšná sociální integrace

Vaughn, Michael G.; Salas-Wright, Christopher P.; Maynard, Brandy R.; Qian, Zhengmin; Terzis, Lauren; Kusow, Abdi M.; DeLisi, Matt (2014). "Criminal epidemiology and the immigrant paradox: Intergenerational discontinuity in violence and antisocial behavior among immigrants". Journal of Criminal Justice. 42 (6): 483–490. [doi:10.1016/j.jcrimjus.2014.09.004](https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2014.09.004)

Než cizinec přijde

- Pohovor s rodiči
 - **Tlumočník**
 - **strategii začleňování žáka cizince do výuky** (kdo ho/ji bude učit češtinu, jak bude podporován/a ve všech hodinách, jaké kurzy ČJ v okolí či jaké doučování může žák navštěvovat atd.
 - **Důležité informace v jazyce rodiny** (je-li to možné)

Příklad (Viet.)

Phụ huynh kính mến,
trách nhiệm của phụ huynh / đại diện pháp lý là xin phép trong trường hợp con của mình không có mặt tại trường. Nếu con của quý vị không có mặt tại trường vì bất cứ một lý do nào, ngay ngày hôm sau phụ huynh phải xin phép cho con mình. Phụ huynh có thể gọi điện, gửi thư đến văn phòng thư ký trường hoặc thầy cô chủ nhiệm và thông báo về sự vắng mặt của con mình.

Příklad (CZ)

Vážení rodiče,

povinností rodičů/zákonných zástupců je omlouvat nepřítomnost svých dětí. V případě, že Vaše dítě není z jakéhokoliv důvodu přítomno ve škole, musíte jej do druhého dne omluvit.

Zavolejte nebo napište do kanceláře školy nebo třídnímu učiteli a informujte je o nepřítomnosti Vašeho dítěte.

Co si připravit

- **Vícejazyčný informační materiál** o organizačních záležitostech školy, kde se zaměříte zejména na začátek a konec vyučování, rozvrhy hodin, přestávky (kde, jak, kdy), družinu, prázdniny, stravování (svačina), výlety, exkurze, školy v přírodě apod.
- Stručné představení **předmětové nabídky a pomůcek**, které si žáci musí na příslušné hodiny nosit.
- Shrnuté **povinnosti žáků a rodičů vůči škole** a očekávání školy od žáků a rodičů (domácích úkoly, podepisování ŽK, omluvenky).
- Informace o **mimoškolních aktivitách** a dalších nabídkách školy.
- Informace o podpoře rodičů při **konzultačních** hodinách, rodičovských schůzkách, atd.
- **Plán školy**, označená místa s důležitými osobami a **kontakty** na ně.
- **Pomůcky pro základní komunikaci**.

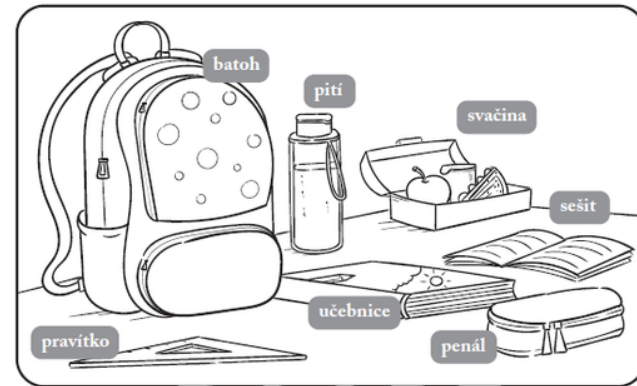
Příklad pomůcky

	ŠTĚTEC	štětec		Maluj štětcem.
	PENÁL	penál		Uklid' do penálu.
	PŘEZŮVKY	přezůvky		Vezmi si přezůvky.
	ŠVAČINA	švačina		Sněz si švačinu.
	ÚKOL	úkol		Napiš úkol.
	UČEBNICE	učebnice		Otevři si učebnici.

Pomůcky – pracovní listy

5 | lekce **Můj batoh do školy**

Nová slova a věty:

To je batoh.

To je sešit.

To je penál.

To je svačina a pití.

To je učebnice.

To je pravítko.

Nové pokyny:

Otevři knihu.

Vyndej si sešit.

Čti.

Piš.

Kresli.

Žák se učí pojmenovat základní věci ve svém batohu. Pomůcky si může dát na stůl a pojmenovat je. V této lekci začínáme nacvičovat školní pokyny. Prakticky si je vyzkoušíme.

Učebnice českého jazyka pro děti, žáky-cizince

- se schvalovací doložkou MŠMT:
 - Lejnarová, I.; Pavlová, J.: Čeština pro malé cizince 3, Německá škola v Praze
 - Škodová, S.: Domino - Český jazyk pro malé cizince 2 (učebnice a pracovní sešit), Wolters Kluwer ČR
- další doporučené učebnice pro žáky-cizince (MŠMT, 2013):
 - I. STUPEŇ ZŠ
 - Emerlingová, S.: Když dětem nejde čtení (I, II). Praha: Portál 2006.
 - Pavlová, J.: Barevná čeština pro prvňáčky. Praha: SPN 2007.
 - Pavlová, J.: Barevná čeština pro druhý ročník. Praha: SPN 2006.
 - Škodová, S.: Domino – Český jazyk pro malé cizince I. Praha: Wolters Kluwer 2010.
 - Škodová, S.: Domino – Český jazyk pro malé cizince II. Praha: Wolters Kluwer 2012.
 - Gjurová, N.: Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky. Praha: Portál 2011.
 - Pavlová, J.: Barevná čeština pro třetáky. Praha: SPN 2007.
 - Pavlová, J.: Barevná čeština pro čtvrtáky. Praha: SPN 2011.
 - Pokorná, V.: Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení. Praha: Portál 2007.

Co si připravit

- Kolektiv!
 - Pedagogický (minimálně plná informovanost, ad hoc porady)
 - Třída (Teorie sociální identity, předsudky, stereotypy...)
 - Video [Film o kurdské dívce Šádí](#)
 - Postupy existují a jsou (měly by být psychologům zcela známé – Třída jako klient – příchod nového žáka)
 - Možnosti „poradny“
 - Možnosti školního psychologa

Teorie sociální identity (Tajfel & Turner)

- Tzv. teorie středního dosahu
- lidé svou identitu odvozují od příslušnosti ke skupině (i nepříslušnosti k jiným skupinám),
- maximalizují vnímání pozitivních rysů vlastní skupiny a negativních rysů cizích skupin.

Kognitivní procesy v SIT

- Týkají se obou variant – člen skupiny (in-group) i nečlen (out-group)
- Sociální kategorizace (Social Categorisation)
- Sociální identifikace (Social Identification)
- Sociální srovnávání (Social Comparison)

Práce se třídou

- Učitelé a rodiče často nevnímají jako problém
- Významné socializační prostředí (pozice, status, normy, hodnoty, rituály)
- Známé prostředí pro ostatní, neznámé pro nového žáka
- Změna může (nevědomky) vyvolat napětí
- Zvyšovat toleranci & posilovat adaptační mechanismy

Co zohlednit

- Jazyk, kultura
- Důvod přestupu
- Období z pohledu třídy a školního roku
- Ročník (stádium koheze třídy)
- Historie třídy (zkušenosti)
- Charakteristiky nového žáka
- Čas (jak dlouho dopředu víme, že přijde)

Obvyklý postup z pohledu psychologa

- Příklad žák – vstoupit do interakce: pohovořit (je-li to možné) s rodiči, žákem, TU, třídou; být angažován do volby třídy (!), vysvětlit svou roli a nabídka podpory a nastavení komunikačního kanálu
- Interakce se žákem – rozhovor (připravený text v jiném jazyce, tlumočnick) zejména předchozí zkušenosti, osobně provést školou, neformálně seznámit (následně nechat jít domů)

Obvyklý postup z pohledu psychologa

- Vstup psychologa do třídy – informovat, mluvit o pocitech i o jeho/její možných pocitech, požádat o pomoc, vymyslet místo, co může usnadnit, kdo žáka představí (dalším) učitelům
- Vybrat „patrona“ (přirozená dětská autorita ve třídě), žák s podobnou zkušeností (?)
- Je-li to možné, třída se připravuje s předstihem (techniky)

Inkluze Švédská škola

Švédská škola

Švédská škola

Švédská škola

Dítě jinak znevýhodněné

- Dítě v ústavní péči nebo v NRP
 - Aktuálně jsou školy zcela nepřipraveny
 - Nechápou specifické projevy (dříve) deprivovaného dítěte
 - Časté nepochopení a posilování negativní spirály
 - Kazuistika osvojené dítě ve Švédsku (dvojí „znevýhodnění“)